

Politikere i Loppa kommune

Åpent brev

Kirkenes, 10.02.2024

Brev til kommunestyret i Loppa kommune

Ang. initiativ til utbygging av Silda

Forum for natur og friluftsliv i Finnmark (FNF) er et samarbeidsnettverk bestående av natur- og friluftslivsorganisasjoner. Til sammen representerer vi betydelige allmenne interesser innen naturvern, landskap og friluftsliv. Det er over 5500 medlemmer i FNF-F sine tilsluttede organisasjoner.

To store kriser preger verden i dag – klimakrisen og naturkrisen. Den største trusselen mot artsmangfold er arealendringer. Inngrepene gjøres stykkevis og delt, og medfører at både naturmangfoldet og friluftslivet forringes. For å stanse tapet av naturmangfold, samt bremse den globale oppvarmingen, må arealforbruket stoppes. Ivaretagelse av naturen er grunnlaget for et bærekraftig samfunn. Tilsluttede organisasjoner i FNF Finnmark er alle opptatt av å ta vare på naturgrunnlaget i Finnmark, samt fremme et allment tilgjengelig friluftsliv.

Hvilken kunnskap behøves om Silda?

Som lokalinnbygger og politiker i Loppa antar vi at dere allerede har mye kunnskap om Silda. Vi er trygge på at dere ønsker det beste for kommunens innbyggere både på kort og lang sikt. Ved å si ja til videre behandling av vindkraftverk på Silda vil det tilrettelegges for en kunnskapsutredning. Spørsmålet vi stiller til dere er, trenger dere egentlig en kunnskapsutredning om vindkraft på Silda og hvilken kunnskap behøver dere?

Er kunnskapsutredninger nøytrale?

For dere som har sett tredje episode av «Oppsynsmannen» på NRK er det kjent kunnskap at utredninger ikke nødvendigvis er nøytrale. Flere kartleggingsfirma opplever å bli tilsidesatt dersom de finner «for mye». Utbygger står da fritt til å engasjere ett annet firma.

Seniorforsker Vidar Moen hevder at «Utbygger har nakketaket på miljøutredninger i norsk natur»¹.

¹ <https://www.forskersonen.no/kronikk-meninger-miljopolitikk/utbygger-har-nakketaket-pa-miljoutredninger-i-norsk-natur/2317724?fbclid=IwAR1vmX7YgtrZwOtrx7J2QW3jZz4VYxVgR63o9cPY03dgLmW1HiMLYue-nW0>

Han hevder at: «Eksempler på mangelfulle eller tynne miljøutredninger finner en ved utbygging av småkraftverk, opprustning av eldre damanlegg til kraftproduksjon, vindmølleutbygginger, landbaserte oppdrettsanlegg, hogst av gammelskog og dumping av gruvelam i fjorder.»

Undersøkelser og utredninger blir for ofte utilstrekkelige og overfladiske. De står hele tiden i fare for å bli misskreditert hvis utredninger ikke går i utbyggers favør. De som er mest imøtekommende overfor utbygger er gjerne de som blir foretrukket ved neste korsvei.

Vidar Moen

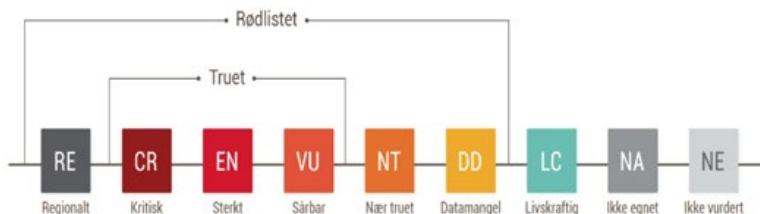
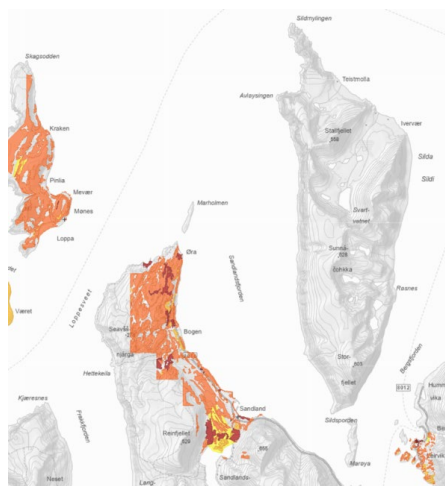
Natur og friluftsliv på Silda – kjent kunnskap

Heldigvis finnes det mye kunnskap om Silda fra før. Denne kunnskapen ligger åpent tilgjengelig i Miljødirektoratets Naturbase kart, artsdatabanken.no og andre karttjenester. Vi ønsker likevel å informere om at kartlagt natur som finnes på offentlige databaser som naturbase.no og artsdatabanken.no ofte er lagt til av frivillige. Finnmark fylke er det fylket i Norge som har færrest registreringer på artsdatabanken. Vi kan derfor ikke hevde at søk i databasene vil gi god nok oversikt over naturverdiene i et område, men det kan gi et overblikk.

Natur:

Silda er, som mange andre områder i Finnmark ikke kartlagt mtp. naturverdier. Likevel kan vi med ganske høy sikkerhet si at Silda inneholder mye natur av stor- og svært stor verdi. Det vises på vedlagt bilde at områder nær Silda, som er kartlagt, har slik natur². Kartlagt natur i nærområde viser innslag av: Naturbeitemark, Rik åpen jordvannsmyr i mellomboreal sone (karbonrikt), Semi-naturlig eng, Boreal hei, Slåttemark, Sanddynemark, Kalkfattig og intermediær rabbe, Kalkfattig og intermediær fjellhei, leside og tundra, Høgereligende og nordlig nedbørsmyr.

Det er utenkelig at slike naturtyper ikke finnes på Silda.

² <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>

Artsmangfold:

På og rundt Silda finnes det en rekke kjente artsobservasjoner³. Disse artene vil bli negativt påvirket ved utbygging. Selv om vi kan vise til en liste med observerte arter kan vi ikke hevde at denne listen er endelig. Ref. observasjoner registreres i hovedsak av frivillige.

Art	Klassifisering innen rødlista	
Lomvi	Kritisk truet	CR
Finnmarksnøkleblom	Truet	EN
Krykkje	Truet	EN
Lunde	Truet	EN
Havhest	Truet	EN
Ærfugl	Sårbar	VU
Fiskemåke	Sårbar	VU
Havert	Sårbar	VU
Gråmåke	Sårbar	VU
Tyvjo	Sårbar	VU
Alke	Sårbar	VU

Friluftsliv:

Silda er et svært viktig friluftslivsområde.⁴ Områdebeskrivelse registrert hos Miljødirektoratet:

Silda er et mye brukt friluftslivsområde både i tilknytning til friluftsliv på sjøen med strandhogg i fine vik for dagsbesøk med småturer og aktivitet i fjæra, og for turer med jakt og fiske inne på selve øya. For lokalbefolkningen fra særlig Bergsfjord, men også Sør-Tverrfjord og Sandland bruker øya for friluftsliv i hele spekteret fra besøk i fjæra til jakt og fiske og overnattingsturer med telt. Alta folkehøgskole bruker øya til turer og villmarksliv både i sommer- og vinterhalvåret. I tillegg brukes øya av regionale og nasjonale tilreisende. Øya har steile alpine tinder som faller med loddrette stup mot sjøen eller ulike dalbotner på østsiden. Vestsida er noe mere avrunda ned til ca. 300 m.o.h, før det igjen går steilt ned til sjøen i vest. Skikjøring har her høy vanskelighetsgrad. Gode forhold for fiske og fluefiske i de ulike vatnene. Tilkomsten til Silda er utfordrende uten ruteforbindelse med båt. Besøkende kommer til Silda i egen båt eller bestiller båtskyss fra ulike aktører. Navnet kommer av enten dyret sel, som forekommer på øya, eller fisken sild, etter formen på øya. Den siste tolkningen er mest nærliggende, siden øya i gammel tid het Silden; kilde Store Norske Leksikon. Hele Silda er vår- og sommerbeite for reindriftsnæringa. Det er viktig å ta hensyn til reinsdyra.

Silda har stor symbolverdi.

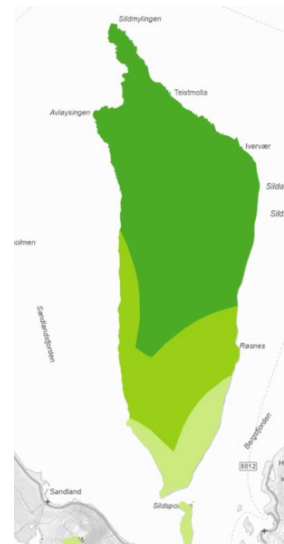
³ <https://artskart.artsdatabanken.no>

⁴ <https://faktaark.naturbase.no/?id=FK00041171>

Inngrepsfri natur:

Store deler Silda er i dag klassifisert som villmarkspreget område (markert med mørk grønn)⁵. Villmarkspregede områder ligger 5 km fra nærmeste tyngre tekniske inngrep. Ved utbygging av vindkraftverk i dette arealet vil hele det villmarkspregede området opphøre. Verdien av områder uten tyngre tekniske inngrep er svært stor for naturmangfold og friluftslivsopplevelser. Bl.a. er sky arter som snøugle ofte observert i slike arealer. FNs naturpanel⁶ fastslår at tapet av natur er en like stor trussel som klimagassutslipp. Økosystemer er under ett sterkt press og svært mange arter dør ut i rekordfart, noe av dette skyldes klimaendringer, men den største faren er den konstante nedbyggingen av naturområder. Intakt natur er snart utryddet og med det faller økosystemer sammen.

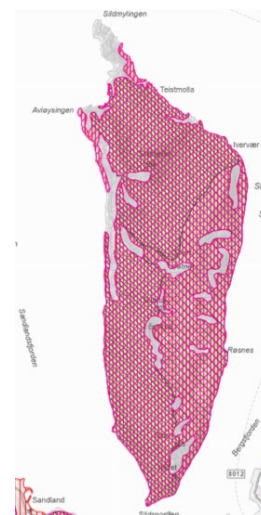
Kunnskapsmangelen om naturverdier er en betydelig utfordring⁷ og man er nødt til å være langt mer restriktiv i utbygging av natur. Av Norges areal⁸ er det kun 11,5 % som klassifiseres som villmarkspreget. Det meste av dette arealet ligger i Finnmark. Loppa kommune har et stort ansvar for å ivareta slik natur. Stadig fokus på økonomisk gevinst og vekst er potensielt den sterkeste drivkraften for å bygge ned mer natur.

Litt om reindrift:

Hele Silda benyttes i dag til reinbeite⁹. Det er kalvingsland, vårbeite, sommerbeite og høstbeite på øya. Ved etablering av vindkraftverk på Silda vil muligheten for å drive kulturutøvelse i området bli umuliggjort og være brudd på menneskerettighetene SP 27. Dette er samme brudd som Høyesterett i Storkammer idømte Fosen vind AS i Trøndelag for.

Reindrift og birgejupmi (samisk høstingsbaserte kultur) vil bli påvirket av en eventuell utbygging. Dette utføres av innbyggere i Loppa kommune, men også fra andre nærliggende kommuner. Vi anbefaler derfor Loppa kommune å sette seg inn i formålsparagrafen i naturmangfoldloven¹⁰, det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold¹¹ (side 2 – 7a, side 6 – mål 1.), og Veileder for kommuner og fylkeskommuner om konsultasjoner med samiske interesser¹².

⁵ <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>

⁶ <https://fn.no/nyheter/fns-naturpanel-menneskelig-aktivitet-truer-eksistensen-til-en-million-arter>

⁷ <https://www.ipbes.net/events/ipbes-ipcc-co-sponsored-workshop-biodiversity-and-climate-change>

⁸ <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/naturomrader-pa-land/inngrepsfri-natur/>

⁹ <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>

¹⁰ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100/KAPITTEL_1#%C2%A71

¹¹ <https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/kld/aktuelt/2023/norsk-oversettelse-av-kunming-montreal-global-biodiversity-framework.pdf>

¹² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veileder-for-kommuner-og-fylkeskommuner-om-konsultasjoner-med-samiske-interesser/id2868782/>

Vi viser til enstemming kommunestyrevedtak i Kautokeino kommune om opphør og unngåelse av menneskerettighetsbrudd. Kautokeino advarer mot nye brudd i forbindelse med elektrifisering av Melkøya.¹³

Kort om kulturminner:

Silda har svært mange kulturminner. Mye friluftsliv foregår i områder med kulturminner. *Både friluftsliv og kulturmiljø gir ofte et sterkt lokalt engasjement og bidrar med positive drivkrefter. Eksempler på dette er en rekke lokalhistoriske vandringer, naturlos, natur- og kulturstier osv¹⁴.*

På Silda kan man blant annet finne flere automatisk fredede kulturminner fra flere tidsepoker bl.a. eldre steinalder.

Blant funnene er: bosetning, hellegropslokalitet, gårdsanlegg, tufter, fangstlokalitet.

Med så mange kjente kulturminner kan det også være flere hittil uoppdagede minner.

Konklusjon

Med allerede kjent kunnskap mener vi det er lite hensiktsmessig å gå videre med planer om utbygging av vindkraft på Silda.

Bevar Silda med dets viktige naturområder, naturmangfold, friluftsliv, reindrift og kulturminner.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Finnmark

Per Erik Motrøen

Koordinator

FNF Finnmark

¹³ <https://prod01.elementscloud.no/publikum/Documents/ShowDocument/e41dbefd-27d5-4a08-b1b8-896008596c17/20968>

¹⁴ https://ra.brage.unit.no/ra-xmlui/bitstream/handle/11250/175615/Kulturminner_og_friluftsliv_rapport.pdf?sequence=1&isAllowed=y